देवेति अंगोपास्तियुक्तंवाकेवलंवाविमुक्तोपास्तियुक्तंवादेववंशादिशब्दोपलक्षितं कर्मगुरोश्चर्यांपरिचर्यांसंविभज्यपरस्परांविरोधेनदिननाडीविभागेननित्यंक्रियमाणंदुष्करंदुःसाध्यमुच्यतेविद्वद्भिः इत्थमेव कर्तव्यमितिभावः ॥ १९ ॥ एतदेवपरकृत्याद्रढयति देवाइति ॥ २० ॥ तपःकर्मैवप्रजानांमूलमतःश्रेष्ठं यतःअनेनच्छांदोग्यदृष्टेनकुटुंबविधिनाकुटुंबेशुचौदेशेस्वाध्यायमधीयानइत्यादिनायस्मिन्गृहस्थकर्मणि सर्वंप्रतिष्ठितं तथाचसूत्रंकृत्स्नभावात्तुगृहिणोपसंहारइति सर्वेषामाश्रमाणांधर्मागृहेएवसंतिनत्वन्यत्रेतिहेतोश्छांदोग्येकुटुंबइत्यादिश्रुत्यागृहिणैवविद्योपसंहारःकृतइतिसूत्रार्थः॥ २१ ॥व्रतंब्रह्मचर्याद्युपेतमध्ययनंमध्यमंचतद्रहितंयज्ञादिचतपःशब्देनोच्यते ॥ २२ ॥ तयोर्द्वितीयंस्तौति दुराधर्षेति ॥ २३ ॥ विघसाशिपदंव्याचष्टे सायमितिसार्धेन ॥ २४ ॥ अनुपस्कृताःनिःसंशयाः ॥ २५ ॥ २६ ॥ ततइति तेतरुणाः संन्या

देववंशान्ब्रह्मवंशान्पितृवंशांश्चशाश्वतान् ॥ संविभज्यगुरोश्चर्यांतद्वैदुष्करमुच्यते ॥ १९ ॥ देवावैदुष्करंकृत्वाविभूतिंपरमांगताः ॥ तस्माद्गार्हस्थ्यमुद्वोढुंदुष्करंप्रब्रवीमिवः ॥ २० ॥ तपःश्रेष्ठंप्रजानांहिमूलमेतन्नसंशयः ॥ कुटुंबविधिनानेनयस्मिन्सर्वंप्रतिष्ठितं ॥ २१ ॥ एतद्विदुस्तपोविप्राद्वंद्वातीताविमत्सराः ॥ तस्माद्व्रतंमध्यमंतुलोकेषुतपउच्यते ॥ २२ ॥ दुराधर्षंपदंचैवगच्छंतिविघसाशिनः ॥ सायंप्रातर्विभज्यान्नंस्वकुटुंबेयथाविधि ॥ २३ ॥ दत्वातिथिभ्योदेवेभ्यःपितृभ्यःस्वजनायच ॥ अवशिष्टानियेश्नंतितानाहुर्विघसाशिनः ॥ २४ ॥ तस्मात्स्वधर्ममास्थायसुव्रताःसत्यवादिनः ॥ लोकस्यगुरवोभूत्वातेभवंत्यनुपस्कृताः ॥ ॥ २५ ॥ त्रिदिवंप्राप्यशक्रस्यस्वर्गलोकेविमत्सराः ॥ वसंतिशाश्वतान्वर्षान्जनादुष्करकारिणः ॥ २६ ॥ अर्जुनउवाच ततस्तेतद्वचःश्रुत्वाधर्मार्थसहितंहितं ॥ उत्सृज्यनास्तीतिगतागार्हस्थ्यंसमुपाश्रिताः ॥ २७ ॥ तस्मात्त्वमपिसर्वज्ञधैर्यमालंब्यशाश्वतं ॥ प्रशाधिपृथिवींकृत्स्नांहतामित्रांनरोत्तम ॥ २८ ॥ इति श्रीमहाभारतेशांतिप० राजधर्मानुशासनप० अर्जुनवाक्येऋषिशकुनिसंवादकथनेएकादशोऽध्यायः ॥ ११ ॥ वैशंपायनउवाच अर्जुनस्यवचःश्रुत्वा नकुलोवाक्यमब्रवीत् ॥ राजानमभिसंप्रेक्ष्यसर्वधर्मभृतांवरं ॥ १ ॥ अनुरुध्यमहाप्राज्ञोभ्रातुश्चित्तमरिंदम ॥ व्यूढोरस्कोमहाबाहुस्ताम्रास्योमितभाषिता ॥ ॥ २ ॥ नकुलउवाच विशाखयूपेदेवानांसर्वेषामग्नयश्चिताः ॥ तस्माद्विद्धिमहाराजदेवाःकर्मफलेस्थिताः ॥ ३ ॥

सचिकीर्षवः उत्सृज्यनास्तीतिगताः आश्रमांतरेसिद्धिर्नास्तीतितदुत्सृज्यगताइतियोज्यं ॥ २७ ॥ फलितमाह तस्मादिति ॥ २८ ॥ इतिशां० रा० नै० भारतभा० एकादशोऽध्यायः ॥ ११ ॥ ॥ ७ ॥ एवमर्जुनवाक्यात्कर्मणामवश्यकर्तव्यत्वेसिद्धेसंगंकर्तृत्वाभिमानंफलाशांचत्यक्त्वातानिकर्तव्यानीतिनकुलवाक्येनप्रतिपादयिष्यन्नारभते अर्जुनस्येत्यादि ॥ १ ॥ ताम्रास्यःदुःखेनविवर्णमुखः ॥ २ ॥ विशाखयूपेक्षेत्रविशेषेदेवानांदेवैः अग्नयःअग्निस्थापनार्थानिस्थंडिलानिचिताइष्टकाभीरचिताअद्यापिदृश्यंते तेनदेवत्वमपिकर्मफलमेवेत्यर्थः कर्मणापितृलोकोविद्ययादेवलोकइतिश्रुतेश्चयनाश्रितविद्याबलात्ब्रह्मलोकंगतायेतेत्रदेवाः तथाऽग्नेःकेवलकर्मणास्वर्लोकंगतायेतेत्रपितरइतिबोध्यं ॥ ३ ॥

Digitized by Google